

3. Миронова С. П. Олігофренопедагогіка. Компактний навчальний курс : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ імені І. Огієнка, 2008. 204 с.

4. Тарасенко Г. С. Естетична цінність природи в системі стратегічних орієнтирів екологічного виховання. *Педагогіка і психологія*. 2007. № 1. С. 170–177.

Анна ПРОШИНА

студентка 3 курсу

спеціальності 016 Спеціальна освіта

(Олігофренопедагогіка. Логопедія)

Кам'янець-Подільський національний

університет імені Івана Огієнка

Науковий керівник – **Т.О. ДОКУЧИНА**,

канд. пед. наук, доцент

СТИМУЛЮВАННЯ ДО НАВЧАННЯ УЧНІВ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Стаття присвячена проблемі стимулювання до навчання учнів з інтелектуальними порушеннями. Здійснено теоретичний аналіз проблеми стимулювання до навчання учнів з інтелектуальними порушеннями. Обґрунтовано необхідність застосування стимулювання до навчання дітей з інтелектуальними порушеннями у навчально-виховному процесі. Представлено результати емпіричного дослідження проблеми стимулювання до навчання учнів з інтелектуальними порушеннями.

Ключові слова: методи стимулювання, учнів з інтелектуальними порушеннями, вчителі-дефектологи, навчально-виховна діяльність.

Proshyna A. Features of stimulation to education of students with intellectual disabilities in younger classes

The article is devoted to the problem of stimulating students with intellectual disabilities to study. A theoretical analysis of the problem of stimulating students with intellectual disabilities to study was carried out. The necessity of applying stimulation to the education of children with intellectual disabilities in the educational process is substantiated. The results of an empirical study of the problem of stimulating students with intellectual disabilities to study are presented.

Keywords: methods of stimulation, students with intellectual disabilities, special education teachers, educational activities.

Постановка проблеми. Пізнавальна активність та навчальна мотивація є вагомими чинниками успішності навчальної діяльності, формування яких потребує використання різних засобів та методів стимулювання учнів до навчання. Ефективність стимулювання до навчання учнів з інтелектуальними порушеннями залежить засобів, методів та прийомів, які використовують корекційні педагоги, а також

передбачає урахування індивідуально-психологічних особливостей учнів. Це актуалізує вивчення проблеми стимулювання до навчання учнів з інтелектуальними порушеннями.

Актуальність. Аналіз досліджень і публікацій, присвячених проблемі стимулювання учнів до навчання, засвідчив, що у загальній педагогіці значна увага вчених приділялась вивченню методів та засобів стимулювання учнів до навчання (В. Джеймс, О. Максимова, С. Занюк, Л. Ткачук, М. Фіцула та ін.). У спеціальній педагогіці та психології вченими досліджувались різні аспекти визначеної проблеми (В. Бондар, Т. Докучина, А. Корнієнко, М. Матвєєва, Н. Стадненко, І. Ужченко та ін.). Попри вагомий внесок вчених залишається актуальним вивчення проблеми стимулювання до навчання учнів з інтелектуальними порушеннями, що обумовлено новими підходами до освітнього процесу, впровадженням інноваційних методів та технологій навчання і виховання.

Тому **метою** нашої статті є представлення результатів теоретичного та емпіричного дослідження проблеми стимулювання до навчання учнів з інтелектуальними порушеннями.

Виклад основного матеріалу. Навчально-пізнавальна діяльність є успішною за умови сформованості в учнів позитивного ставлення та мотивації до навчання, пізнавального інтересу та потреби в отриманні знань, умінь та навичок. Аналіз літературних джерел засвідчив, що вченими та педагогами-практиками накопичено значний арсенал методів, спрямованих, на стимулювання школярів до навчання. Згідно з класифікацією М.Фіцули та ін. виділяють методи пізнавального інтересу (створення ситуації новизни, інтересу, пізнавальні ігри, аналіз життєвих ситуацій, дискусії, створення ситуації успіху та ін.) та методи стимулювання обов'язку і відповідальності у навчанні (заохочення, покарання) [3].

С. Миронова зазначає, що різні методи навчання і виховання слід застосовувати у нерозривній єдності та гармонійно, що передбачає не рівномірний розподіл методів на уроці, а поєднання їх у оптимальних пропорціях в залежності від певного критерію. Успішність навчання передбачає використання методів, які викликають інтерес до процесу пізнання (різних видів ігор, створення ігрових моментів, моделювання реальних ситуацій тощо). Це має особливе значення у навчанні дітей

інтелектуальними порушеннями, зважаючи на їхню пізнавальну пасивність, знижений інтерес до навчання [2, 136-137].

Як зазначає Т. Докучина одним із дієвих методів стимулювання до активності у навчальній діяльності є створення ситуації успіху, ефективність використання якого у роботі з учнями з інтелектуальними порушеннями передбачає зміну форм та методів роботи з метою підсилення дії створеної ситуації успіху, акцентуації уваги дітей на досягненнях, поєднання прийомів ситуації успіху з іншими методами стимулювання (створення ситуації інтересу, новизни, заохочення), зацікавлення процесом навчання [1, с. 34].

Нами було організовано та проведено емпіричне дослідження на базі Кам'янець-Подільського навчально-реабілітаційного центру Хмельницької обласної ради. Метою нашого дослідження було визначити особливості стимулювання до навчання учнів з інтелектуальними порушеннями молодшого шкільного віку. Експериментальну вибірку становили вчителі-дефектологи (14 фахівців), що працюють з молодшими школярами з інтелектуальними порушеннями. Для дослідження була розроблена анкета, що складалася з дев'яти запитань. Опишемо результати дослідження.

На запитання «Як Ви створюєте позитивний настрій учням на уроці?» 14,3 % педагогів зазначили: «*Стає дитиною*»; 28,5% - використовують ігрові моменти та дидактичні ігри; 28,6% - створюють сюрпризні моменти; 28,6% - відволікають учнів та пропонують до обговорення тему, що не передбачена навчальною програмою.

У роботі з дітьми з інтелектуальними порушеннями вчителі-дефектологи застосовують різні методи стимулювання. Зокрема, 57,1% опитаних педагогів у своєму арсеналі мають методи, що зацікавлюють та підтримують увагу школярів (ситуації інтересу, ігрові моменти тощо). Ефективним для 28,6% педагогів є метод створення ситуації успіху. Елементи різних технік («Бачити успіхи - і не помічати невдачі», «Навчати-граючись», «Арт-терапія», «Піскотерапія») як методи та прийоми стимулювання учнів до активності у навчанні використовують 14,3% опитаних.

На запитання «Чи створюють ситуацію успіху для учнів на уроках?» усі опитані вчителі-дефектологи відповіли ствердно, що становить 100%.

Результати опитування засвідчили, що корекційні педагоги мають значний спектр методів та прийомів для зацікавлення учнів під час уроку. Зокрема, на запитання «Як Ви зацікавлюєте учнів під час уроку?» один із опитаних педагогів зазначив, що *«пошук цікавого та корисного у ході виконання завдань, динамічні вправи в поєднанні з пасивними формує зацікавленість дітей на уроці, але найголовнішим є любов до дітей і справи, яку робиш»*. За результатами опитування було визначено, що 14,3% зацікавлюють своїх учнів мімікою та інтонацією; 28,5% – цікавим дидактичним матеріалом; 28,6% з опитуваних стверджують, що зацікавлюють дітей за допомогою фізкультхвилинок, ігор; 14,3% відповіли, що попереджають учнів, що на них чекає сюрприз в кінці уроку, що стимулює їх до навчання та залучає до роботи; 14,3% – перед кожним завданням націлюють дитину на успіх.

Згідно з результатами 57,1% педагогів оцінюють навчальну мотивацію учнів з інтелектуальними порушеннями на низькому рівні. 42,9% вчителів-дефектологів стверджують, що їхні вихованці мають середній або нижче середнього рівень мотивації.

У процесі навчальної діяльності 42,9% педагогів, поєднують у своїй роботі такі методи стимулювання як покарання та заохочення. Решта опитаних (57,1%) вчителів-дефектологів застосовують лише заохочення у роботі з учнями. Тобто більшість педагогів вважають, що заохочення позитивно налаштовує учнів з інтелектуальними порушеннями на більш активну участь в навчальній діяльності.

На запитання «Якому виду заохочення (покарання) надаєте перевагу у навчанні?» 57,1% опитуваних відповіли, що похвала є найбільш пріоритетним методом заохочення у навчанні учнів. 14,3% опитаних педагогів надає перевагу оцінці, 28,6% поєднують похвалу з оцінкою для заохочення учнів з інтелектуальними порушеннями. Серед методів покарання найчастіше вчителями-дефектологами використовується зауваження (42,9%).

Висновки. Отже, результати дослідження засвідчили, що вчителі-дефектологи використовують різні методи стимулювання учнів з інтелектуальними порушеннями до активності у навчанні, що обумовлено недостатнім рівнем мотивації навчання цих школярів. Серед основних методів стимулювання у роботі з дітьми з інтелектуальними порушеннями вчителі-дефектологи надають перевагу створенню ситуації успіху, іграм та ігровим моментам.

Перспектива дослідження. Наступним етапом нашого дослідження буде діагностика ставлення до навчання учнів з інтелектуальними порушеннями та розробка педагогічних умов формування позитивного ставлення до навчання у цієї категорії дітей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Докучина Т.О. Мотивація навчання як запорука стимулювання учнів до досягнення успіху. *Педагогічна освіта : теорія і практика* : зб. наук. праць. Кам'янець-Подільський : ПП Зволейко Д. Г., 2011. Вип. 8. С. 32-37.
2. Миронова С. П. Корекційна психопедагогіка. Олігофренопедагогіка: підручник. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2015. 312 с.
3. Фіцула М.М. Педагогіка : навчальний посібник. Київ : Академія, 2002. 528 с.

Ірина РИЛУШКО

вчитель-дефектолог

Запорізька спеціальна загальноосвітня

школа-інтернат «Джерело»

Запорізької обласної ради

РОЗВИТОК УМІНЬ СОЦІАЛЬНО-ПОБУТОВОГО ОРІЄНТУВАННЯ УЧНІВ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Публікація зосереджена на питанні розвитку умінь соціально-побутового орієнтування учнів з порушеннями інтелектуального розвитку. Підкреслено, що соціалізація учня з порушеннями інтелектуального розвитку пов'язана з можливістю застосовувати засвоєні навички трудової діяльності. Виокремлено основні напрямки соціальної поведінки учнів з порушеннями інтелектуального розвитку: самообслуговування, комунікація, соціальна взаємодія, трудова діяльність. Зазначено, що для старшого шкільного та юнацького віку важливими є навички самостійно організувати свій побут, що сприяє їх ефективній соціалізації.

Ключові слова: соціально-побутове орієнтування, соціалізація, корекційна робота, спеціальний заклад освіти, діти з порушеннями інтелектуального розвитку, розвиток умінь.

Iryna Rylushko. Social and household skills development of students with intellectual development disability

The publication is focused on the issue of the development of social and household skills of students with intellectual disabilities. It is emphasized that the socialization of a teenager with intellectual development disabilities is related to the possibility of applying the acquired skills of labor activity. The main directions of social behavior of students with intellectual disabilities are highlighted: self-care, communication, social interaction,